

Protocol d' Actuació.

ACCIDENT QUÍMIC

MERCADOS DE ABASTECIMIENTOS DE BARCELONA SA

CARRER MAJOR 76, 5a PLANTA, SECTOR C, ZONA FRANCA,
08040, BARCELONA

Data: 29/12/2025

mercabarna

REALITZAT PER:

JOAN CLARELLA
TÈCNIC PRL
GESEME 1996 SL

1/- ACCIDENT QUÍMIC

Un accident químic en un establiment industrial és un incident que implica l'alliberament incontrolat de substàncies perilloses, com a gasos tòxics, líquids corrosius o materials inflamables, amb potencial per a danyar la salut humana, el medi ambient o infraestructures. Aquests incidents solen ocórrer per fallades tècniques (trencaments de tancs, fugides en canonades, etc.), errors humans (manipulació incorrecta, actes insegurs, etc.), fenòmens naturals (inundacions, terratrèmols, etc.) o falta de manteniment. A l'entorn del riu Llobregat, zona d'alta densitat industrial prop de Barcelona, el risc és significatiu a causa de la concentració d'indústries químiques, petroquímiques, farmacèutiques i de tractament d'aigües.

Possibles escenaris i exemples

1. Abocaments tòxics: Vessaments de substàncies com a metalls pesants, solvents o àcids durant el seu transport o emmagatzematge.
2. Fuita de gasos: Emissions de clor, amoníac o compostos orgànics volàtils (COVs) des de plantes químiques. Una fuita hipotètica en una fàbrica de plàstics podria generar núvols tòxics, afectant municipis pròxims a aquesta.
3. Incendis o explosions: En instal·lacions que manipulen combustibles o substàncies inflamables, com a refineries. Un incendi en una nau d'emmagatzematge podria dispersar partícules contaminants a l'aire i aqüífers.
4. Contaminació del sòl: Infiltració de substàncies des de tancs defectuosos, afectant aqüífers, vitals per al subministrament d'aigua a les ciutats veïnes.

El PLASQCAT (Pla d'Alerta per a la Seguretat Química a Catalunya) és el protocol de Catalunya per a gestionar emergències químiques. Estableix tres nivells de risc (Nivell 1, 2 i 3) segons la gravetat de l'incident, el seu potencial d'afectació i la necessitat de coordinació entre entitats. A continuació, es detallen aquests nivells:

Nivell	Definició	Criteris	Protocol
1 - Incident Local	Emergència controlable dins de l'establiment industrial, sense impacte significatiu fora dels seus límits.	<ul style="list-style-type: none"> - Alliberament mínim de substàncies perilloses (exemple: fuites petites en canonades o vàlvules). - No hi ha risc imminent per a la població o el medi ambient. - Els equips d'emergència de la pròpia empresa poden gestionar-ho. 	<ul style="list-style-type: none"> - Notificació interna i a l'autoritat local (Ajuntament). - No s'activen sistemes d'alerta pública.
2 - Incident amb impacte extern limitat	Emergència que supera la capacitat de l'empresa i requereix intervenció externa, amb possibles efectes en zones pròximes.	<ul style="list-style-type: none"> - Alliberament moderat de substàncies tòxiques, inflamables o corrosives. - Risc per a la salut de treballadors o poblacions pròximes (exemple: emissions de gasos). - Possible contaminació de sòls, aire o cursos d'aigua pròxims. 	<ul style="list-style-type: none"> - Activació de Bombers de Catalunya i Protecció Civil. - Coordinació amb la Agència Catalana de l'Aigua (ACA) per a avaluar impacte ambiental. - Alertes a municipis pròxims i restriccions temporals (exemple: tancament de parcs riberencs).
3 - Emergència greu o catastròfica	Incident amb conseqüències extenses, que amenaça a la població, el medi ambient o infraestructures	<ul style="list-style-type: none"> - Alliberament massiu de substàncies perilloses (exemple: explosions, incendis incontrolats). - Contaminació severa de sòl, rius, aqüífers o aire. - Necessitat d'evacuacions o 	<ul style="list-style-type: none"> - Activació del Centre de Coordinació Operativa (CECAT). - Intervenció d'equips especialitzats (Unitat de Medi Ambient de Bombers, equips de rescat).

	crítiques.	confinaments en diversos municipis.	<ul style="list-style-type: none"> - Comunicació pública massiva (sirenes, missatges en xarxes socials, mitjans de comunicació). - Col·laboració amb entitats estatals, si l'impacte traspasa límits autonòmics.
--	------------	-------------------------------------	--

* Aquests nivells guien a autoritats i ciutadans per a prendre mesures preventives.

1.2 Funcionament MERCABARNA

El Departament de Vigilància i Mobilitat de MERCABARNA rebrà les alertes de Protecció Civil. A MERCABARNA, amb l'existència del "COMITÈ DE CRISI", serà aquest el que marqui les pautes a seguir.

- 1.** En fase de Risc 1 (Incident Local), el COMITÈ DE CRISI de MERCABARNA romandrà alerta.
- 2.** En cas d'existir previsió de pujar o estar en Nivell 2 (Incident amb impacte extern limitat), es determinarà la realització d'una reunió per a estudiar les mesures a prendre.
- 3.** En tenir previsió o estar en el Nivell 3 de risc (Emergència greu o catastròfica), es durà a terme l'aplicació de totes les mesures preventives establertes, entre elles la de minimitzar al màxim la presència de persones en les instal·lacions de MERCABARNA i el confinament immediat de totes elles.

1.3 Mitjans de comunicació

MERCABARNA compta amb diferents mitjans per a la comunicació de situacions de risc i/o emergència. En funció del nivell d'alerta existent, es farà ús dels uns o dels altres.

A manera de prevenció i alerta, a totes les empreses presents en el recinte de MERCABARNA, se'ls manarà comunicació via correu electrònic les mesures preventives i recomanacions determinades.

En cas d'emergència real, es reforçaran les mesures dutes a terme per a pal·liar la situació, mitjançant l'actuació in-situ dels cotxes de patrulles de seguretat i l'ús del megàfon d'aquests.

2/- MESURES PREVENTIVES GENERALS EN CAS D'ACCIDENT QUÍMIC

Davant la materialització d'un accident químic en una indústria pròxima, és fonamental adoptar mesures per a minimitzar riscos personals, materials i comunitaris.

És per això que s'ha de prioritzar la prevenció (inspeccions, plans d'autoprotecció, plans emergència, etc.) i la resposta esglaonada. En cas de ser en un recinte dins de la zona de risc i/o alerta, s'exigeix una preparació per a reduir riscos. A continuació, es detallen mesures clau per a prevenir i actuar davant emergències químiques en indústries veïnes:

Abans de l'accident

- ✓ Coneixement de l'entorn:
 - ▲ Identificar riscos: Conèixer les indústries veïnes i que tipus de substàncies manipulen (exemple: clor, amoníac, hidrocarburs).
 - ▲ Mapes de risc: Accedir a plans d'emergència municipal o autonòmics (PLASQCAT), que delimiten zones d'influència en cas de fugides o explosions.
- ✓ Participació comunitària:
 - ▲ Reunions informatives: Les "indústries perilloses" i ajuntaments han de donar sessions sobre protocols de seguretat i simulacres.
 - ▲ Sistemes d'alerta primerenca: Subscriure's a canals oficials (app AlertCAT, xarxes socials de Protecció Civil) per a rebre avisos en temps real.
- ✓ Preparació individual:
 - ▲ Kit d'emergència amb màscares FFP2, lot, farmaciola, piles, ràdio portàtil, aigua, aliments no peribles, navalla multi usos i medicaments (en cas necessari).
 - ▲ Pla actuació: Definir rutes d'evacuació cap a zones elevades (si hi ha risc de desbocament del riu) o punts de trobada segurs.
- ✓ Protecció del recinte i edificis:
 - ▲ Segellat de finestres i portes: Utilitzar cinta adhesiva i plàstics per a evitar entrada de gasos.
 - ▲ Conèixer talls de serveis: Saber com tancar claus de gas i electricitat.

Durant l'accident

- ✓ Davant una alerta:
 - ▲ Confinament: Si s'emet una ordre de "refugiar-se en el lloc on es trobin" (exemple: fuga de gas tòxic, etc.) han de tancar finestres, apagar ventilació i refugiar-se a habitacles interiors.
 - ▲ Evitar contacte amb l'exterior: No consumir aigua de l'aixeta ni aliments exposats si ha pogut haver-hi contaminació.
- ✓ Evacuació ordenada:
 - ▲ Seguir instruccions oficials: Bombers de Catalunya o Protecció Civil, indicaran rutes segures (evitar zones baixes si hi ha desbocaments, etc.)
 - ▲ Transport: Utilitzar vehicles amb finestretes tancades i sistema de recirculació d'aire activat.
- ✓ Protecció física:
 - ▲ Ús de màscares: FFP2 o FFP3 per a filtrar partícules tòxiques en l'aire.
 - ▲ Roba adequada: Cobrir pell amb mànigues llargues i gorra si hi ha exposició a substàncies corrosives.

Mesures posteriors a l'accident

- ✓ Descontaminació:
 - ▲ Rentada exhaustiva: Si va haver-hi contacte amb substàncies, dutxar-se amb aigua i sabó, i rebutjar roba contaminada.

- ⤴ No consumir productes locals: Fins que autoritats com la Agència Catalana de l'Aigua (ACA) confirmen la seguretat de l'aigua, sòl o cultius pròxims.
- ✓ Vigilància sanitària:
 - ⤴ Síntomes d'exposició: Acudir a centres mèdics si hi ha dificultat respiratòria, irritació ocular o marejos.
 - ⤴ Monitoratge ambiental: Reportar olors anòmales o canvis en rius (coloració, peixos morts) al telèfon d'emergències 112.

Recorda: La prevenció i protecció davant accidents químics requereixen corresponsabilitat (ciutadania informada, indústries compromeses i autoritats àgils). En un entorn fràgil, on convisquin indústria i naturalesa, aquestes mesures són vitals per a preservar la salut i l'ecosistema. La clau està en la preparació constant i la col·laboració multisectorial.

3/- PROCEDIMENTS D'ACTUACIÓ ESPECÍFICS MERCABARNA

3.1 Accions a emprendre pel Comitè de Crisi

Els accidents químics en indústries pròximes representen un risc molt important en una zona com MERCABARNA. És per això que les empreses han de prioritzar la seguretat dels seus treballadors i ocupants del recinte, i la coordinació amb entitats externes.

Davant un avís d'incident en una indústria veïna (encara que sigui de Nivell 1), el Comitè de Crisi s'ha de reunir per a estudiar la situació i les accions a emprendre.

Avaluació de riscos externs:

- ▲ MERCABARNA realitzarà un seguiment constant de les notícies i recomanacions emeses per PROTECCIÓ CIVIL.
- ▲ Identificar els tipus de substàncies químiques emmagatzemades o processades en indústries veïnes (mitjançant acords de transparència o consulta a autoritats locals).
- ▲ Analitzar possibles escenaris d'accidents (fuites, incendis, explosions, etc. a empreses veïnes) i els seus efectes (gasos tòxics, contaminació, radiació tèrmica, etc.) que poden afectar el recinte de MERCABARNA.

Pla d'Actuació:

- ▲ Determinar la suspensió de totes les activitats (en cas de nivell 2 i 3 de risc).
- ▲ Incloure mapes de risc, rutes d'evacuació i zones de refugi segures.

Coordinació entre empreses i amb autoritats:

- ▲ Establir canals de comunicació amb les empreses concurrents.
- ▲ Participar en taules de treball amb bombers, protecció civil i organismes ambientals.

3.2 Que fer

Davant un avís d'accident químic en indústries pròximes (encara que sigui de Nivell 1), el Comitè de Crisi s'ha de reunir per a estudiar la situació i les accions a emprendre.

Actuació immediata i ordenada

Activació del protocol:

- ▲ El Comitè de Crisi ha de verificar l'alerta (contactar amb l'empresa veïna o autoritats) i activar el pla.
- ▲ Informar els treballadors i empreses concurrents mitjançant alarmes sonores, missatges o altaveus.
- ▲ MERCABARNA ordenarà, juntament amb la comunicació, una infografia sobre les principals mesures a prendre. Aquesta infografia contindrà accions a emprendre, recomanacions, tancament d'accessos i per quals evacuar, zones de confinament, etc.
- ▲ MERCABARNA anul·larà totes aquelles activitats no essencials que es duguin a terme aquests dies en el recinte (tipus visites guiades d'escoles, etc.) Considerant aquests col·lectius com especialment vulnerables al no conèixer les instal·lacions del recinte.

Protecció immediata:

- ▲ Evacuació: Si el risc és imminent i Protecció Civil així ho aconsella, evacuar cap a zones segures predeterminades (contra el vent i en angle de 90° a la fugida).
- ▲ Confinament: Si l'evacuació es desaconsella, segellar portes/finestres i apagar sistemes de ventilació. Utilitzar EPI's i refugiar-se en pisos alts si el gas és més dens que l'aire.
- ▲ Disposar d'equips de primers auxilis, lots, generadors portàtils i sistemes de suport per a dades crítiques.
- ▲ MERCABARNA, en cas de necessitat, tancarà aquells accessos que es trobin en zona de major risc de manera preventiva. Aquesta situació haurà de senyalitzar-se mitjançant tanques extensibles portàtils acompanyades d'indicadors lumínics.

Comunicació interna i externa:

- ▲ El Comitè de Crisi designarà un portaveu per a informar treballadors, empreses concurrents i contactar a bombers, serveis mèdics.
- ▲ Utilitzar ràdios o aplicacions segures per a evitar saturar línies telefòniques.

Control de personal:

- ▲ Traslladar treballadors de zones exposades (exterior o zones crítiques) a àrees interiors segures.
- ▲ Verificar mitjançant llistes que tots els treballadors hagin arribat a zones segures.
- ▲ Aïllar a persones exposades per a evitar contaminació secundària.

3.3 Zones confinament

Tots els edificis, amb planta +1 sobre rasant, són susceptibles de ser zones de confinament. Per a poder donar cabuda a zones segures al major número de gent possible, i que aquestes es reparteixin entre totes aquestes zones se seguiran els següents criteris de repartiment:

- 1.** Als edificis del Mercat de Fruites i Hortalisses (pavellons A, B, C, D, E, F i G), Mercat del Peix, Polivalent; Centre Directiu i Biomarket, es confinaran en aquests mateixos edificis, preferiblement pujant a la planta superior. Ja sigui en les zones d'oficines de les diferents empreses com a zones de restauració.
- 2.** Les persones presents en les diferents empreses concurrents fora dels edificis abans esmentats prioritzaran el confinament en el seu propi edifici preferiblement en plantes +1 sobre rasant. En aquells casos que no sigui possible, es dirigiran a aquells edificis "comuns" Edifici Bancs i Oficines.
- 3.** Els visitants a MERCABARNA, seran guiats i acompanyats constantment per personal propi de MERCABARNA o bé de les empreses concurrents.

Recorda: Les visites que tinguis, són la teva responsabilitat. Ajuda-les a estar segures.

Com s'observa en el pla adjunt MERCABARNA es troba dins de la ZONA D'ALERTA en cas d'accident químic en establiments industrials, i en el llinar de la ZONA D'INTERVENCIÓ.

